ISSN 1339-3189

November 2014

Mladá veda

Young Science

Rozhovor s docentom Michalom Kozubíkom

Zadíženosť územných samospráv na Slovensku

Kultúrny turizmus najvýznamnejších múzeí vo svetových metropolách

www.mladaveda.sk

Mladá veda
Young Science

MEDZINÁRODNÝ VEDECKÝ ČASOPIS MLADÁ VEDA / YOUNG SCIENCE

November 2014 (číslo 3)
Ročník druhý
ISSN 1339-3189
Kontakt: info@mladaveda.sk, tel.: +421 908 546 716, www.mladaveda.sk
Fotografia na obálke: Kuala Lumpur 2013. © Branislav A. Švorc, foto.branisko.at

REDAKČNÁ RADA
doc. Ing. Peter Adamišin, PhD. (Katedra environmentálneho manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)
doc. Dr. Pavel Chromý, PhD. (Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Univerzita Karlova, Praha)
doc. PaedDr. Peter Čuka, PhD. (Katedra cestovního ruchu, Slezská univerzita v Opavě)
prof. Dr. Paul Robert Magocsi (Chair of UkrainianStudies, University of Toronto; Royal Society of Canada)
Ing. Lucia Mikušová, PhD. (Ústav biochémie, výživy a ochrany zdravia, Slovenská technická univerzita, Bratislava)
doc. Ing. Peter Skok, CSc. (Ekomos s. r. o., Prešov)
prof. Ing. Róbert Štefko, Ph.D. (Katedra marketingu a medzinárodného obchodu, Prešovská univerzita, Prešov)
prof. PhDr. Peter Švorc, CSc., predseda (Inštitút histórie, Prešovská univerzita, Prešov)
doc. Ing. Petr Tománek, CSc. (Katedra veřejné ekonomiky, Vysoká škola báňská - Technická univerzita, Ostrava)

REDAKCIA
Mgr. Richard Nikischer (Sociologický ústav Akademie věd ČR, Praha)
Mgr. Branislav A. Švorc, PhD. šéfredaktor (Katedra turizmu a hotelového manažmentu, Prešovská univerzita, Prešov)
PhDr. Veronika Trstianska, PhD. (Ústav stredoeurópskych jazykov a kultúr FSŠ UKF, Nitra)
Mgr. Veronika Zuskáčová (Geografický ústav, Masarykova univerzita, Brno)

VYDAVATEĽ
Vydavateľstvo UNIVERSUM, spol. s r.o.
www.universum-eu.sk
Javorinská 26, 080 01 Prešov
Slovenská republika

© Mladá veda / Young Science. Akékoľvek šírenie a rozmnožovanie textu, fotografií, údajov a iných informácií je možné len s písomným povolením redakcie.

Mladá veda
Young Science
ISSN 1339-3189

Vol. 2 (3), pp. 1-6

NIE SOM GADŽO SKÚMAJÚCI RÓMOV V SKÚMAVKE. ROZHOVOR S DOC. PHDR. MICHALOM KOZUBÍKOM, PHD.

Magdaléna Barányiová[1]

Autorka pôsobí ako doktorandka na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre, na Fakulte stredoeurópskych štúdií, odbor Hungarológia.

Michal Kozubík sa narodil 17. septembra 1981 v Poprade. V roku 2006 úspešne ukončil magisterské štúdium v študijnom programe *Sociálna práca so zameraním na rómske spoločenstvo* na Katedre rómskej kultúry, Fakulte sociálnych vied a zdravotníctva, Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre. Tento fakt podstatne ovplyvnil Kozubíkovo profesijné smerovanie. Po vynikajúcich študijných výsledkoch ocenených cenou Dekana pokračoval v doktorandskom štúdiu, čo mu umožnilo systematickejšie sa venovať problematike chudoby a sociálneho vyčlenenia časti rómskej národnostnej menšiny. Po štúdiách začal hneď od roku 2009 pôsobiť ako zástupca vedúceho Ústavu romologických štúdií. Vedecká rada Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva mu nedávno udelila vedecko-pedagogický titul docent.

V rámci pedagogickej činnosti vedie prednášky a semináre venujúce sa *Terénnej sociálnej práci*; *Kultúrnej a sociálnej antropológii*; *Dejinám Rómov* a *Sociálnej práce v rómskych komunitách*. Kozubík je tútorom špecializovanej odbornej praktickej prípravy študentov Ústavu, ktorá tvorí neoddeliteľnú súčasť štúdia v bakalárskom a magisterskom stupni.

[1] Mgr. Magdaléna Barányiová, Fakulta stredoeurópskych štúdií, Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
E-mail: baranyiovamagdalena@gmail.com

Docent Kozubík sa aktívne zúčastňuje medzinárodných vedeckých konferencií a to nielen na Slovensku, ale najmä zahraničí. Zúčastnil sa konferenciách v nemeckom Plauene, bulharskej Sofii, v maďarskom Szegede, poľskom Krakowe a mnohých ďalších.

Jeho publikačná činnosť je bohatá. V roku 2011 vydal učebný text s názvom *Sociálne vylúčené spoločenstvá v kontexte kulturálnych teórií*. V roku 2013 vydal monografiu *(Ne)vinní a dilino gadžo*, ktorá sa stretla s pozitívnymi ohlasmi. V rámci vedecko – výskumných činností získal viacero ocenení : bol finalistom *European Award for Excellence in Teaching in the Social Sciences and Humanities, Central European University* v Budapešti; v roku 2012 získal *Cena roka za najlepší článok 2013 s romologickou tematikou – Stropkovské Spektrum*. Jedným z naväčších uznaní sa mu dostalo za vzájomnú spoluprácu s krakowskou akadémiou im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego: *Memoria gratium facit*. Skromnosť, pracovitosť, cieľavedomosť a húževnatosť charakterizujú mladého akademika doc. PhDr. Michala Kozubíka, PhD.

Mohli by ste v úvode priblížiť obsah Vášho vedeckého zamerania?

V roku 2001 som začal študovať na Katedre rómskej kultúry program „Sociálna práca so zameraním na rómske spoločenstvo“. V súčasnosti pracovisko nesie názov - Ústav romologických štúdií. Po magisterskom stupni štúdia som nastúpil na doktorandské štúdium v odbore Sociálna práca ako prvý doktorand na Ústave vôbec. V rámci doktorandského štúdia som mal možnosť venovať sa systematickejšie terénnemu výskumu v prostredí chudobných marginalizovaných východoslovenských osád.

Aké témy sú predmetom Vášho výskumného záujmu?

Cieľom môjho výskumu bolo predstaviť „kultúru osady“ a ľudí žijúcich v sociálne znevýhodnenom prostredí. Cieľom výskumov bolo poznanie rómskej národnostnej menšiny, no najmä búranie stereotypov a mylných predstáv panujúcich v spoločnosti. V poslednom období som sa venoval i historicko-etnografickej téme - komparácii nedoceneného prvého

etnografického diela o Rómoch vôbec - Zigeuner in Ungarn /Cigáni v Uhorsku/, ktoré bolo napísané v roku 1775 Samuelom Augustinim ab Hortisom – osvietenským učencom žijúcim v Spišskej Sobote (v súčasnosti mestská časť Popradu). Snahou bolo komparovať sociálno-kultúrne regulatívy a procesy kultúrnej zmeny v minulosti a súčasnosti. Toto dielo bolo mojou srdcovou záležitosťou, pretože sám pochádzam z Popradu, podobne ako spomínaný osvietenec.

Aká bola Vaša cesta k vede?

V úvode štúdií som bol samoukom. Zlom nastal počas doktorandského štúdia, počas ktorého som mal možnosť zúčastňovať sa špičkových prednášok o metodológii vied. Pomohli mi odborníci v oblasti kvalitatívneho výskumu, najmä pán docent Gabriel Bianchi a kvantitatívneho pán docent Ivan Sarmány-Schuller.

Kedy nastal okamih, kde ste si povedali, že budete romológom?

Za romológa sa nepovažujem. Som docent v odbore Sociálna práca a venujem sa primárne cieľovej skupine obyvateľov segregovaných komunít. Čím viac študujem danú problematiku tým viac si uvedomuje svoje nedostatky, limity. Čím sa človek dlhšie zaoberá danou témou zisťuje, že sa mu otvárajú nové obzory. Snažím sa vnímať vedu a výskum s pokorou, predovšetkým v otvorenosti informátorov v ich prirodzenom prostredí. Nie som gadžo skúmajúci Rómov v skúmavke. Viacero informátorov sa dlhodobými pobytmi v osadách stalo mojimi priateľmi.

Ako vnímate romológiu ako vedu na Slovensku v súčasnosti? Čo by jej podľa Vás prospelo, resp. v čom vidíte nedostatky ?

Nie je striktne daný predmet výskumu romológie a samotné vymedzenie voči ostatným vedám. Často sa romológia zamieňa s romistikou, v Čechách sa hovorí o ciganológii. Nie je presne stanovená pozícia v hierarchii vied, či výskumné postupy. Preto je žiaduce otvorenie diskusie o romológii ako vednej disciplíne. Čo sa však romológie týka, nedovolil by som si presne hovoriť, aké sú jej pozitíva či negatíva v súčasnosti. Snažím sa nazerať na túto problematiku optikou sociálneho pracovníka.

Ste dlhoročným pracovníkom Ústavu romologických štúdií Fakulty sociálnych vied a zdravotníctva Univerzity Konštantína Filozofa ako vnímate toto obdobie a ako si ho budete pamätať?

Pamätám si veľmi veľa podujatí, kde sme sa ako študenti zoznamovali s jedinečnosťou rómskej kultúry. Organizoval sa napr. „Týždeň rómskej kuchyne“, rómsky filmový festival Martina Slivku – *Kalo čangalo* (čierny bocian) pod vedením nášho zosnulého kolegu doktora Siku. Sami ako študenti sme organizovali už legendárny „Bašavel“. Katedra žila rómskym duchom. V súčasnosti sa skôr zameriavame na diskusné fóra snažiace sa búrať stereotypné bariéry majoritného obyvateľstva. Ponúkame záujemcom študijný program „Sociálne služby a poradenstvo“, kde figurujú mnoho disciplín s rómskou tematikou, napr. „Dejiny Rómov“ či „Rómsky jazyk“. Uvítali by sme väčší počet rómskych študentov, no obrovským problémom je nedostatok rómskych absolventov stredných škôl, ktorí pochádzajú zo sociálne znevýhodneného, marginalizovaného prostredia. Často sa na univerzitu nedostanú, pretože je pre nich veľký problém doštudovať strednú školu. Bol by som veľmi rád, aby sme umožnili Rómom študovať na Ústave romologických štúdií. Našim cieľom je vzdelávať špičkových odborníkov – Rómov, aby sa sami mohli postaviť na vlastné nohy a riešiť tak problémy vlastnej komunity.

Čo je predmetom výskumu Ústavu romologických štúdií?

Zameranie je rôzne. Každý z mojich kolegov sa venuje inej oblasti. Výskumnými sférami sú najmä pedagogika detí pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia, ale taktiež historické reálie, otázky kultúry chudoby a antropologické výskumy. Nóvum však tvorí oblasť sociálnych služieb a poradenstva zameraná na rôzne cieľové skupiny – okrem obyvateľov osád sú to aj týrané ženy, seniori či klienti domovov sociálnych služieb. Nezabúda sa ani na aktuálne trendy na poli mediácie či probácie.

Ktoré predmety v rámci výučby vediete?

Oblasť sociálnej práce je širokospektrálna, a tak je moje paleta predmetov pestrá. Zaujíma ma párové poradenstvo v rámci predmetu „Metódy a techniky sociálneho poradenstva“. Mojím obľúbeným vedným odborom je antropológia. Vediem semináre zo sociálnej antropológie pod vedením pána profesora Lužicu. Počas seminárov sa snažím využívať i nové technológie, napr. „Dejiny Rómov“ prebiehajú pre našich študentov v rámci e-learningových aktivít. Mojim hlavným zameraním je však predmet „Terénna sociálna práca“. S tým súvisí i

praktická prípravu študentov. Som tútorom špecializovanej praxe našich, ktorí môžu svoje teoretické poznatky zužitkovať v praxi - v prostredí segregovanej lokalite, či v rôznych občianskych združeniach. V súčasnom období má pracovisko zmluvne potvrdených viac ako päťdesiat organizácií.

Ste školiteľom záverečných prác, ako vnímate prácu potenciálnych mladých výskumných pracovníkov v rámci bakalárskeho, či magisterského štúdia?

Myslím si, že kvalita bakalárskych či diplomových prác z roka na rok rastie. Domnievam sa, že je odmena za dobre vedenú a prednášanú metodológiu výskumu, ktorá je povinným predmetom. Využívajú sa rôzne metódy vedeckého výskumu, či už sú to kvalitatívne alebo kvantitatívne metódy spracovania dát. Predovšetkým sa uprednostňuje dlhodobejší terénny výskum v prirodzenom prostredí klientov sociálnych služieb a sociálnej práce.

Ako spolupracujete s ďalšími ústavmi fakulty, inými fakultami univerzity Konštantína Filozofa, prípadne ďalšími inštitúciami?

V rámci programu ERASMUS+ spolupracujeme s maďarskou univerzitou v Szegede, Akadémiou v Krakowe, Vyššou školou pedagogickou v Krakowe, Jihočeskou univerzitou v Českých Budejoviciach a v rámci lingvistiky a jazykovedy spolupracujeme s univerzitou v Aarhus v Dánsku.

V rámci vedeckého pôsobenia ste dosiahli vynikajúce výsledky i v publikačnej činnosti. Som si vedomá, že z bohatej publikačnej činnosti je ťažké si vybrať najobľúbenejšiu, ale predsa, je taká publikácia, na ktorú ste patrične hrdý?

V minulosti by ma nenapadlo, že raz vydám svoju vlastnú knihu. Vážim si, že mi bolo dopriate zhrnúť svoje poznatky, no i vlastné názory do vedeckej monografie, ktorá vyšla v roku 2013 pod názvom (Ne)vinní a dilino gadžo ako výstup projektu VEGA, ktorého som bol zodpovedným riešiteľom. Teším sa i z medzinárodných ocenení svojej práce – Memoria gratium facit z Akadémie Andrzeja Frycza Modrzewskiego v Krakowe či finálovú účasť „The European Award for Excellence in Teaching in the Social Sciences and Humanities, Central European University“.

V roku 2013 Vám vyšla spomínaná publikácia s názvom (Ne)vinní a dilino gadžo. Názov je vskutku zaujímavý. Prečo práve (Ne)vinní a dilino gadžo?

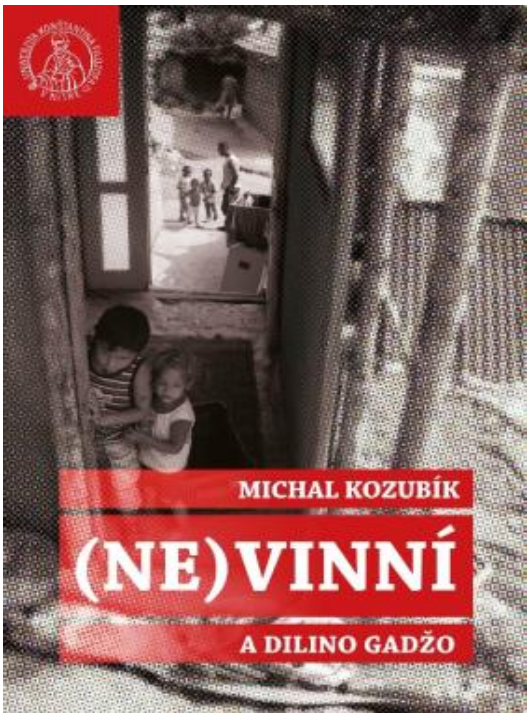

Ide o istú paralelu s filmom Tomyho Gatlifa „*Gadjo dilo*“. V tomto príbehu sa istý mladý Francúz vydáva po stopách rómskej speváčky po Transylvánii. Napriek tomu, že sa mu ju nepodarí nájsť, zoznamuje sa vo svojich potulkách s rómskou kultúrou a komunitou. Počas návštev - výskumu nahráva rómsku hudbu, zažíva milé i horšie chvíle. Film končí pochovaním a spálením všetkých materiálov, ktoré zozbieral. I ja som často cítil, že moja práca nemá žiadny efekt, nemení veci k lepšiemu. Názory okolia na moju prácu sprevádzané stereotypnými názormi a predsudkami k pohode nepridávali. V živote to však niekedy dopadne tak, že ak to mienite vzdať, prídu pozitívne reakcie od ľudí pre ktorých to robíte. Úprimnosť a pomoc chudobným a núdznym je to, čo vás v živote sociálneho pracovníka posúva ďalej.

Aká je Vaša vízia do budúcnosti ?

V súčasnosti sa zameriavam na búranie stereotypov a predsudkov, hlavne u detí a mladých ľudí. Práve som dokončil „prednáškové turné“ pre základné školy. Cieľom týchto prednášok bolo predstaviť mladým ľuďom život Rómov na Slovensku, aby nevnímali len to čo sa negatívne hovorí v médiách, ale naozaj počuli pravdivé informácie od človeka, ktorý časť života prežil v osade. Rešpekt, česť a etika znásobené vzájomným poznaním sú jedinou cestou spokojného nažívania dvoch kultúr vedľa seba. Do konca roka ma čakajú ešte prednášky a konferencie na Univerzitách v Szegede, Krakowe a talianskych Benátkach.